

Клапчук В.М.

*д.і.н., професор кафедри готельно-ресторанної та курортної справи
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*

ЗАКЛАДИ РОЗМІЩЕННЯ АКТИВНИХ ТУРИСТІВ НА СТАНИСЛАВІВЩИНІ (СХІДНА ГАЛИЧИНА)

На сьогоднішній день в Українських Карпатах у Івано-Франківській області з різних причин практично не існує туристичних притулків для активних туристів. Однак, до Другої світової війни на цих теренах функціонувала їх розвинута мережа. Відтворення таких закладів розміщення туристів стоїть тепер на порядку денного туристичної галузі України.

Не останню роль у всезростаючій популярності відпочинку відігравали ціни, які були найнижчими в Польщі. Якщо до 1931 р. у всьому Станиславівському воєводстві було тільки 6 притулків, то 1937 р. їх функціонувало уже 27 [8, арк. 24]. Зокрема, в околицях Ворохти туристи могли зупинитися на нічліг в притулках на Заросляку (180 місць), біля гори Татарської (50 місць), під Кострицею (80 місць), на Марічейці (60 місць) та під Попом Іваном (50 місць).

Притулки зводилися за сприянням туристичних товариств. Так, лише в 1936 р. товариство «Приятелі Гуцульщини» загосподарювало притулки під г. Піп Іван та на Костриці, Карпатське товариство лижників – під Марічейкою, Косівський відділ Товариства Татранського – 4 притулки вздовж Чорного Черемоша [9, арк. 6]. На побудову притулків використовували пожертви членів названих товариств, а також кредити під невеликий процент надавали банки.

З метою гігієни, запобігання захворювань товариства «Приятелі Гуцульщини» та «Карпати Східні» проводили конкурси «Чиста хата». В ході конкурсу послані товариством інструкторки спочатку навчали місцеве населення як дешевим коштом вести домашнє господарство, підтримувати чистоту в домі і на обійсті, а потім перевіряли побутові умови в будинках,

господарі яких хотіли приймати у себе гостей. Також ці будинки кваліфікувалися спеціальною курортно-дачною комісією.

Кожен заклад розміщення та харчування знаходився під опікою санітарного лікаря, який здійснював санітарний контроль за пансіонатами, магазинами, обхід будинків, призначених до винайму, берегів рік і потоків, звертав увагу на утримання криниць, смітників.

У зв'язку з розвитком матеріальної бази туризму, створювалися нові робочі місця для місцевого населення. Однак задля підвищення рівня обслуговування у закладах розміщення та харчування була потреба у кваліфікованому персоналі. Підготовкою кадрів для готелів і пансіонатів займалися спеціальні трьохмісячні курси в Моршині. Там окремо проводилася робота з власниками цих закладів, а окремо навчали покоївок, кельнерів та кухарок [6, арк. 45]. У 1937 р. у Ворохті організовано курси для гідів, з яких утворено секцію гуцульських провідників. По закінченні підготовки вони отримали свідоцтва, карти, компаси та інше необхідне приладдя. Готувалися інструктори з лижного спорту, які потім, в свою чергу, проводили заняття з лижниками-початківцями.

У міжвоєнний період у Східній Галичині створено розгалужену мережу туристичних установ, які дозволяли приймати сотні тисяч туристів, розроблено 4-ступеневу класифікацію туристичної рекреаційної цінності повітів.

Напередодні Другої світової війни із 78 туристських притулків Польщі, 47 знаходилися на теренах Східних Карпат. На кінець 1938 р. на Станіславівщині діяло майже 30 туристських притулків (табл. 1) [6, арк. 23].

Можна стверджувати, що на гірських теренах Станіславівщини діяло до 30 гірських туристських притулків (близько 800 ліжок/місць), що надавали туристам послуги проживання й харчування. Окрім того, там функціонувало ще й 36 шкільних туристських притулків на 1115 ліжок/місць.

Туристські притулки Станиславівщини

Місце розташування	Рік зведення	Побутові умови
Торунський перевал	1936–1938	28 ліжок/місць
Долина р. Свіча	1932	10 кімнат (17 ліжок/місць), 2 зали
Долина р. Молода	1936–1938	
Урочище Яла (Різарня)	1926–1927	25 ліжок/місць
г. Боровка	1930–1931	2 притулки: зимовий на 16, літній – на 30 ліжок/місць
Полонина Рущина	1936–1938	22 ліжок/місць
Долина р. Бистриця	1935	
г. Стершора (Чорна Клева)	1937	
г. Пасічний Верх	1937	
Полонина Нижня під г. Довбушанка	1937	взимку – 20, влітку – 40 ліжок/місць
Кляуза Зубринка під г. Довбушанка	1936–1938	60 ліжок/місць
Полонина Бараня під г. Хом'як	1937	
Татарський (Яблуницький) перевал	1932–1934	50 ліжок/місць
с. Ворохта	1925–1928	30 ліжок/місць
г. Кукул	1939	105 ліжок/місць, електричне освітлення, центральне опалення, душ, каналізація, телефон
Урочище Заросляк	1879–1881, 1911–1912, 1923–1927	120 ліжок/місць, душ, електричне освітлення, телефон
Полонина Гаджина	1878, 1938	15 ліжок/місць
г. Маришевська	1936	75 ліжок/місць
г. Смотрич	1934	
с. Буркут	1937–1939	80 ліжок/місць
г. Копілаж	1930-і	
г. Попадинець	1935	
г. Фуратик	1930-і	
Урочище Масний Прислуп (г. Баба Людова)	1935	
г. Скупова	1935	
с. Слупейка	1892	
с. Ільці	?	

Джерела

1. Івано-Франківський обласний державний архів (далі – ІФОДА), ф. 368, оп. 1, од. зб. 44, арк. 23.
2. ІФОДА, ф. 370, оп. 1, од. зб. 15, арк. 24–27.
3. ІФОДА, ф. 370, оп. 1, од. зб. 30, арк. 6.